

Американска стопанска комора
Северна Македонија

Став за јавна политика
во однос на Нацрт-законот за високото образование и
Нацрт-законот за обезбедување на квалитет во високото образование

Скопје, март 2026 година

Американската стопанска комора во Северна Македонија е бизнис асоцијација на 150 членки од најразличен спектар на бизниси, од мали претпријатија и локални компании до големи странски инвеститори, кои заедно обезбедуваат вработување за повеќе од 42.000 лица и остваруваат годишен приход повисок од 9 милијарди американски долари. Американската стопанска комора служи како платформа за застапување, вмрежување, размена на знаења и споделување најдобри практики со цел заедничко креирање на подобро деловно опкружување во земјата.

Американската стопанска комора во Северна Македонија е акредитиран член на Стопанската комора на Соединетите Американски Држави и на мрежата на Американски стопански комори во Европа, организација која претставува 50 Американски стопански комори од 48 земји во Европа и Евроазија.

I. Вовед

Американската стопанска комора во Северна Македонија (АмЧам) ја препознава потребата од унапредување на системот на високото образование и од зајакнување на механизмите за обезбедување на квалитет. Високото образование претставува еден од клучните столбови на економскиот развој, развојот на човечкиот капитал и долгорочната конкурентност на државата.

Во современи услови на брзи технолошки промени, трансформација на работните места и растечко влијание на дигитализацијата и вештачката интелигенција, улогата на универзитетите е значително поширока од традиционалната академска функција. Тие претставуваат клучен фактор во подготовката на кадар кој може да се прилагодува на новите економски и технолошки реалности, да создава иновации и да придонесува кон одржлив економски раст.

Истовремено, пазарот на труд во Северна Македонија веќе подолг период се соочува со структурен недостиг на работна сила во повеќе сектори. Според [официјалните податоци](#) од Државниот завод за статистика, бројот на слободни работни места во земјата во четвртото тримесечје од 2025 година изнесувал 10.615, што претставува највисоко ниво во повеќе од 10 години. Сериозноста на овој јаз ја потврдува и истражување спроведено од АмЧам во 2025 година, кое опфати повеќе од 150 компании што работат во Северна Македонија во различни индустрии и региони и со различна големина. Целта на истражувањето беше да обезбеди увид во условите во кои работат компаниите, како и да идентификува области во кои се потребни системски подобрувања. Наодите од истражувањето покажуваат дека токму достапноста на домашен квалификуван кадар претставува еден од најзначајните предизвици со кои се соочуваат 62% од компаниите. Во таа насока, компаниите ги истакнуваат потребата од суштински реформи во образовниот систем, како и од поинтензивна и построкурирана соработка меѓу високообразовните институции и бизнис секторот, меѓу клучните начини на кои овој предизвик може да се надмине.

Од друга страна, голем број од професиите што ќе постојат во следните децении во оваа фаза се непознати, а постојните работни места брзо се трансформираат. Затоа, современите образовни системи треба да се фокусираат не само на стекнување на конкретни знаења кај студентите, туку и на развој на нивните способности за континуирано учење, критичко размислување, решавање проблеми и прилагодување кон промени, што ќе им олесни да бидат конкурентни на пазарот на труд кој постојано се менува.

Имајќи ги предвид обемот и системскиот карактер на предложените реформи, пошироката економска важност на високото образование, како и изразените реакции во јавноста и стручната фела, со цел дополнително усогласување и прецизирање на законските одредби, АмЧам препорачува организирање структурирани експертски консултации со сите засегнати страни. Таквиот пристап ќе придонесе кон поголема легитимност на реформата, ќе овозможи намалување на јавната поларизација, ќе ја зајакне довербата во институциите и ќе создаде основа за стабилен и конкурентен систем на високо образование, усогласен со потребите на пазарот на труд.

II. Основни принципи

Во однос на Нацрт-законите за високо образование и за обезбедување квалитет во високото образование, укажуваме на неколку клучни принципи кои треба да бидат основа на оваа многу важна реформа.

Поврзаност со пазарот на труд

Една од основните функции на високото образование е подготовката на кадар кој поседува знаења и вештини релевантни на актуелните потреби на современиот пазар на труд. Затоа, системот на високо образование треба да обезбеди континуирана соработка меѓу високообразовните установи и приватниот сектор. Ова ќе обезбеди подобро усогласување на студиските програми со реалните потреби на економијата, а со тоа и кон зголемување на вработливоста на дипломираните студенти.

Хармонизираност на нацрт-регулативата со Стратегијата за образование 2026-2032

Креирањето на регулатива за образование треба да се надоврзува на Нацрт-Стратегијата за образование 2026-2032 и неопходно е нацрт-законите да бидат подготвени на начин кој ќе обезбеди реализација на целите и активностите предвидени во Стратегијата.

Континуирано учење и развој на вештини

Современите образовни системи се насочуваат кон доживотно учење и континуирано стручно усовршување, при што универзитетите имаат клучна улога во преквалификацијата и унапредувањето на вештините на работната сила. Во услови на брзи технолошки промени и растечко влијание на вештачката интелигенција, фокусот во високото образование не треба да биде само на пренос на знаење, туку на развој на критичко размислување, адаптивност и способност за континуирано учење, со цел дипломираните кадри успешно да се приспособуваат на тековните професионални предизвици.

Поттикнување иновации и обезбедување соодветна заштита на интелектуалната сопственост

Високото образование треба да придонесува кон практична примена на стекнатите знаења, а со тоа и развој на иновациската дејност. За да се поттикне оваа функција, потребно е да се креира и применува правна рамка која соодветно ќе ги уредува прашањата поврзани со создавањето, управувањето и комерцијализацијата на интелектуалната сопственост.

Пропорционалност и одржливост на реформите

Реформите во системот на високото образование треба да бидат реалистични и спроведливи, а со тоа и соодветно на институционалните и финансиските капацитети на

државата и на високообразовните установи. Прекомплицираната правна рамка или прекумерни административни барања може да доведат до отежната имплементација и да го намалат ефектот на реформата.

Интернационализација и меѓународна компатибилност

Системот на високо образование во Северна Македонија не треба да се гледа изолирано од европскиот и глобалниот образовен простор. Затоа, законската рамка треба да ја поддржува интернационализацијата на универзитетите, мобилноста на студентите и наставниот кадар и интеграцијата со меѓународните академски стандарди.

Институционална автономија

Автономијата на високообразовните установи претставува темел на академската слобода и независност. Секоја интервенција во управувањето на установите треба да биде внимателно балансирана и пропорционална, со цел да се зачува нивната независност и способноста за слободен научен и образовен развој.

III. Препораки

Во продолжение се презентирани клучните препораки и коментари на АмЧам, при што Комората останува на располагање за конструктивна соработка и поддршка на Министерството и другите надлежни институции во процесот на понатамошно унапредување на законските решенија, вклучително и преку активно учество во структурирани експертски расправи и координирани консултативни процеси. Овие препораки, покрај што произлегуваат од практичното искуство и реалните потреби на нашите компании-членки, се во согласност и со мерките и активностите предвидени во делот на високото образование во Нацрт-Стратегијата за образование 2026-2032, со особен фокус на посебна цел 2: Унапреден квалитет и релевантност на високото образование за пазарот на труд.

1. Национален совет за високо образование и научноистражувачка дејност (Член 43 од Нацрт-законот за високото образование)

Актуелното уредување на Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност, предвидува структура од 15 члена, при што само еден од нив би бил претставник од стопанските комори. Со оглед на тоа што стопанството претставува клучен корисник и партнер на високото образование, но и земајќи предвид дека една од целите на високото образование, според член 4 од истиот закон е „зајакнување на вработливоста, компетитивноста и конкурентноста на младите и возрасните“ ваквата застапеност е несразмерно ниска и не обезбедува соодветна интеграција на економската перспектива во процесот на носење одлуки.

АмЧам предлага ревидирање на составот на Националниот совет со цел да се обезбеди порамнотежена застапеност меѓу академската заедница и претставниците на стопанството, со оглед на тоа што токму стопанството е крајниот корисник на знаењата и вештините што ги создава системот на високото образование, па неговото соодветно учество во работата на Советот претставува важен предуслов за подобро усогласување на образовните политики со потребите на економијата.

Препорака 1:

Се предлага едно од следните решенија:

Опција 1:

Да се зголеми вкупниот број на членови од 15 на 17, при што бројот на претставници од бизнис-секторот да се зголеми од 1 на 3.

Опција 2:

Да остане вкупниот број на членови 15, но бројот на претставници на бизнис-секторот да се зголеми од 1 на 3, со соодветно намалување на бројот на претставници од академската заедница, без нарушување на распределбата по научни подрачја.

Со цел да се обезбеди балансирана и релевантна застапеност на економијата во работата на Советот, се предлага да се утврдат јасни критериуми за избор на претставниците од стопанството, односно на работодавачите. Овие критериуми треба да обезбедат застапеност на различни сектори на економијата и да гарантираат дека предложените кандидати поседуваат релевантно професионално искуство, познавање на потребите на пазарот на труд, како и капацитет да придонесат кон креирање политики во областа на високото образование.

Истовремено, за сите членови на Националниот совет потребно е да се утврдат и минимални правила за транспарентност и спречување судир на интереси. Во таа насока, се предлага членовите на Советот да доставуваат јавна биографија и изјава за потенцијален судир на интереси, како и да бидат обврзани да се изземат од расправа и одлучување во случаи кога постои директен или индиректен личен или институционален интерес. Поблиските правила за спречување на судир на интереси и обезбедување транспарентност во работата на Советот може да се уредат со деловникот за работа на Советот.

Дополнително, предлагаме да се воспостави систем за следење на кариерниот развој, односно да се воведат обврска Националниот совет, при извршувањето на своите надлежности, редовно да следи индикатори кои ја анализираат релевантноста на студиските програми за пазарот на труд. Овие индикатори, меѓу другото, би можеле да опфаќаат: стапка на вработување на дипломираните студенти по определен период од дипломирањето, просечно време потребно за прво вработување, степен на усогласеност на работното место со стекнатата квалификација, како и кариерен напредок на дипломираните студенти. Наодите од ова следење, Националниот совет треба да ги имплементира во планирањето и спроведувањето на своите активности.

Поголемото учество на бизнис-заедницата, како и одлучувањето основано на мерливи и релевантни индикатори, овозможува подобро усогласување на системот на високо образование со потребите на пазарот на труд, обезбедува баланс меѓу академската и практичната перспектива и ја зголемува легитимноста и репрезентативноста на Советот.

Услов за тригодишно работно искуство како асистент

(Член 161 став 1 точка 3 од Нацрт-законот за високото образование)

Нацрт-законот предвидува задолжителен услов кандидатот да има најмалку три години искуство во звањето асистент како предуслов за избор во наставно-научното звање доцент. Иако ваквиот услов е стандарден во традиционалните академски системи, неговата исклучива примена може да биде рестриктивна за кандидати кои поседуваат значајно професионално и истражувачко искуство, особено во апликативни дисциплини како што се, на пример, инженерство, ИКТ, здравство и фармација.

Препорака 2:

Да се дополни член 161 со одредба која ќе овозможи исклучок во строго дефинирани случаи.

Предлог формулација на одредбата:

„Како исклучок од точка 3, во научни области со изразена практична или апликативна примена, како релевантно искуство може да се признае и најмалку пет години професионално или истражувачко искуство во релевантна индустрија, јавен сектор или истражувачка институција, односно пет години искуство во наставно-стручни звања лектор и/или виш лектор, под услов кандидатот да ги исполнува останатите законски критериуми за избор во звање. Универзитетите со свој општ акт ги утврдуваат научните области за кои е применлива оваа можност“.

Оваа препорака вклучува и воведување обврска за педагошка доквалификација за кандидатите кои немаат професионално искуство како асистенти.

Вакви модели на флексибилни академски кариерни патеки се присутни во повеќе современи високообразовни системи. Во земји како Германија, Холандија, Данска и САД, универзитетите имаат можност да ангажираат наставен кадар со значајно професионално искуство од индустријата или јавниот сектор, особено во области со силна апликативна и технолошка компонента.

Во овие системи постојат различни модели како „**professor of practice**“, „**industry professor**“ или специјални патеки за академска кариера кои признаваат релевантно професионално искуство како дополнување на традиционалната академска кариера. Целта на ваквите решенија е да се зајакне поврзаноста меѓу универзитетите и економијата, да се поттикне трансферот на знаење и да се обезбеди наставата да ги одразува современите технолошки и професионални практики.

Предложеното решение не се однесува на менување на хиерархијата на наставно-научните звања, туку овозможува алтернативен пат за кандидати со завршени докторски студии и значајно релевантно професионално искуство, со што се придонесува за подобра усогласеност на високото образование со потребите на пазарот на труд.

Вклучување на афирмирани научници и стручњаци од практиката (Член 182 од Нацрт-законот за високото образование)

Член 182 формално предвидува можност за вклучување на афирмирани научници, уметници и стручњаци од практиката во наставниот процес, но неговата формулација остава простор за толкување кое може суштински да ја ограничи нивната улога во процесот на оценување. Таквиот пристап создава ризик од формално, но не и функционално вклучување.

Имајќи предвид дека станува збор за лица со докажано научно или стручно искуство, чие ангажирање се врши по покана и врз основа на одлука на академски орган, како и дека институцијата во секој случај ја задржува академската одговорност и надзор, не постои оправдана потреба од дополнително нормативно ограничување на нивното учество.

Препорака 3:

Се предлага 1 од следниве 2 опции:

Опција 1: Став 2 од член 182 да се преформулира на начин кој ќе им овозможи на научниците и професионалците да учествуваат во оценувањето на студентите, со тоа што конечната одговорност би ја носел предметниот наставник, избран во соодветно наставно-научно звање или

Опција 2: Став 2 од член 182 да се избрише.

Предложеното решение овозможува интеграција на практичното знаење во наставата, особено во апликативните дисциплини каде што експертите од индустријата можат значајно да придонесат кон квалитетот и релевантноста на наставниот процес. Ваквиот пристап ја зајакнува соработката меѓу универзитетите и индустријата, а притоа воведува контролирана флексибилност без компромис во однос на постојните академски стандарди и условите за избор во звање.

Дуално образование

Воведувањето на дуално образование во високото образование претставува важен инструмент за подобрување на усогласеноста меѓу образовниот систем и потребите на пазарот на труд. Во Северна Македонија веќе постои искуство со практична настава како дел од образовниот процес, како и со дуално образование во средното стручно образование. Сепак, досегашната имплементација покажува дека главниот предизвик не е самото воведување на вакви програми, туку координацијата меѓу институциите надлежни за образованието, квалификациите и пазарот на труд. Недоволната институционална усогласеност може да создаде административни и организациски пречки во функционирањето на ваквите програми.

Поради тоа, воведувањето на дуално образование во високото образование треба да се заснова на јасна институционална рамка и утврдување минимални стандарди за ваквите програми, особено во однос на изборот и капацитетот на компаниите партнери, улогата и квалификациите на менторите, организацијата на практичната настава, како и начинот на вреднување на практичната работа и механизмите за обезбедување квалитет. Со оглед на институционалните капацитети и комплексноста на ваквите програми, нивното воведување треба да се спроведува постепено, преку пилот-програми во ограничен број студиски области и во партнерство со компании со соодветен капацитет.

Истовремено, важно е законската рамка да обезбеди кохерентна поврзаност меѓу средното стручно образование и високото образование, со што ќе се зачува атрактивноста на стручното и дуалното образование и ќе се создадат услови за одржлив развој на кадар релевантен за економијата.

Искуството од повеќе европски системи на високо образование покажува дека дуалните модели на студирање придонесуваат за поголема вработливост на дипломираните студенти и побрза транзиција од образование кон пазарот на труд.

Препорака 4:

Да се предвидат:

Основни минимални стандарди во самиот Закон за високо образование, кои ќе бидат доуредени во подзаконски акт.

Минималните елементи што би требало да се прецизираат се:

- услови кои треба да ги исполнуваат студентите за упис на вакви програми
- квалификации кои ќе се добијат по успешно завршување на студиската програма
- критериуми за избор на компании-партнери,
- траење и процентуална застапеност на практичната обука,
- механизам за менторство,
- начин на вреднување на практичната компонента,
- осигурување и статус на студентот,
- механизми за контрола на квалитет.

Со оглед на тоа што ваквиот вид образование за првпат се воведува во македонскиот образовен систем, предлагаме неговата имплементација да започне фазно, односно во првиот, преоден период да се креират и спроведуваат пилот-програми во неколку избрани сектори.

Оваа препорака вклучува и потреба од уредување на системот за обезбедување квалитет на дуалното високо образование, условите и постапката за акредитација на високообразовни установи, компании и студиски програми, во Законот за обезбедување квалитет во високото образование.

Јасно дефинираните стандарди ќе придонесат кон заштита на интересите на сите засегнати страни: студентите, високообразовните установи и компаниите, обезбедувајќи дека практичната обука има суштинска образовна вредност, а не само формален карактер. Ваквиот структуриран пристап кон дуалното образование може значајно да придонесе кон подобра усогласеност на образовниот систем со потребите на пазарот на труд и кон зголемена вработливост на дипломираните студенти.

Признавање на странски акредитации и изведување студиски програми

(Член 20 од Нацрт-законот за обезбедување на квалитет во високото образование)

Нацрт-законската рамка за признавање на странски акредитации го ограничува признавањето исклучиво на акредитациски агенции впишани во Европскиот регистар за обезбедување квалитет (EQAR), при што не се предвидува експлицитно признавање на релевантни меѓународни акредитациски тела кои функционираат надвор од европскиот систем, особено во Соединетите Американски Држави и други развиени образовни системи. Ваквиот пристап создава нормативна празнина и потенцијално ја ограничува интернационализацијата, како и можноста за интеграција на високообразовни институции кои работат согласно глобално признати стандарди за квалитет.

Препорака 5:

Да се предвиди признавање на меѓународно признатите акредитациски тела AACSB (Association to Advance Collegiate Schools of Business – САД) и ACBSP (Accreditation Council for Business Schools and Programs – САД), како и други релевантни меѓународни акредитациски агенции кои функционираат врз основа на строги, транспарентни и институционализирани стандарди за обезбедување квалитет, како што се AMBA (Association of MBAs – Обединето Кралство), EQUIS (European Quality Improvement System), ABET (Accreditation Board for Engineering and Technology), LCME (Liaison Committee on Medical Education), ACPE (Accreditation Council for Pharmacy Education), CCNE (Commission on Collegiate Nursing Education), CEPH (Council on Education for Public Health)

Во таа насока, потребно е да се утврдат и објективни критериуми за признавање на меѓународни акредитации, независно од нивната географска припадност.

Дополнително, наместо автоматско признавање на ваквите програми, без да се спроведе постапка за акредитација, препорачуваме да се воведат скратена постапка за акредитација, со пократки рокови од конвенционалната постапка.

Исто така, може да се разгледа можност за пофлексибилна или забрзана постапка за акредитација или измена на студиски програми во области во кои постои јасно утврден недостиг на квалификуван кадар на пазарот на труд.

За обезбедување побрз одговор на потребите на пазарот на труд и во насока на усогласување на домашниот систем со релевантни регулативи и процеси во Европската Унија, може да се размисли и за воспоставување јасна правна рамка за микропотврди и кратки модулари програми за стекнување специфични вештини кои би овозможиле поголема флексибилност на системот на доживотно учење и побрза преквалификација на работната сила. Ваквиот пристап е во согласност со насоките содржани во EU Council Recommendation on Micro-credentials, кои поттикнуваат развој на кратки и флексибилни форми на учење во рамки на системите на високо образование и доживотно учење.

Системите за обезбедување квалитет во САД и во други развиени академски средини функционираат врз основа на долгогодишни, строги и меѓународно признати стандарди. Исклучувањето на ваквите акредитации не е прашање на техничка прецизност, туку може да се толкува како неоправдано ограничување на интернационализацијата и академската отвореност.

Признавањето на овие тела ќе придонесе кон поголема правна сигурност, инвестициона предвидливост, зголемена конкурентност на националниот систем, и усогласување со принципот на глобална еквивалентност во обезбедувањето квалитет. Впрочем, ваквиот пристап ја зајакнува позицијата на Република Северна Македонија како отворен, интегриран и меѓународно компатибилен образовен систем.

Воведување објективен систем за утврдување на квалитетот на студиските програми и високообразовните установи
(Член 3 од Нацрт-законот за обезбедување квалитет во високото образование)

Актуелната дефиниција на „високорангиран универзитет“ се повикува на комерцијална ранг-листа која опфаќа само околу 2% од вкупниот број универзитети во светот, односно Academic Ranking of World Universities односно т.н. „Шангајска листа“. Ваквиот пристап создава повеќе суштински ограничувања.

Прво, методологијата на ова рангирање е повеќе ориентирана кон истражувачка извонредност мерена преку научни публикации, цитираност и Нобелови награди, што природно ги фаворизира образовните установи од областа на природните и техничките науки, додека универзитетите од општествените факултети, на сметка на тоа, се помалку застапени. Дополнително, ваквиот вид рангирања не нужно го следи и квалитетот на наставата, можноста за практична примена на знаењата, ниту пак успешноста на дипломираните студенти на пазарот на труд.

Од овие причини, сметаме дека утврдувањето на квалитетот на високообразовните установи може да се уреди на пообјективен начин, кој би ги земал предвид реалните резултати од учењето и нивната практична примена, наместо да се поврзува исклучиво со меѓународна ранг-листа како законска категорија.

Препорака 6:

Предлагаме да се ревидира дефиницијата на „високорангиран универзитет“ дадена во член 3, став 1, алинеја 1 од Нацрт-законот за обезбедување квалитет во високото образование на начин на кој утврдувањето на квалитетот би се поврзало со објективни критериуми, како на пример просечно време до прво вработување на студентите, можности за спроведување на практична настава, реализација на партнерства со приватниот сектор, кариерен развој на дипломираните студенти и сл.

Оваа препорака би придонела кон воспоставување објективни, релевантни и мерливи критериуми, со што процесот на утврдување на квалитетот би станал потранспарентен и поприменлив за универзитети од различни научни дисциплини.

Покрај следењето на релевантноста на студиските програми на веќе активните високообразовни установи, потребно е да се зајакне и системот за оценување на релевантноста на студиските програми во процесите на акредитација и реакредитација. Во таа насока, предлагаме воведување на стандардизиран начин на подготовка на студиите со кои се оправдува потребата од студиските програми и нови високообразовни установи.

Овие анализи треба, меѓу другото, да се засноваат и на релевантни податоци за потребите на пазарот на труд, како што се податоци за недостиг на квалификуван кадар по сектори, времето потребно за прво вработување и други индикатори што ја одразуваат реалната побарувачка за одредени квалификации.

Притоа, покрај верификација на овие студии од страна на академски кадар, неопходно е да се предвиди и верификација од страна на најмалку еден претставник на приватниот сектор.

Дополнително, во самиот процес на акредитација и реакредитација на студиските програми, предлагаме во составот на стручните комисии на Агенцијата за квалитет во високото образование и науката, покрај академскиот кадар и претставници на студентите, задолжително да се предвиди и учество на најмалку еден претставник од приватниот сектор.

Препорака 7:

Подзаконските акти кои ги уредуваат процесите на акредитација и реакредитација на високообразовните установи и на студиските програми треба да уредуваат и

стандардизирана форма и содржина на документите со кои се оправдува потребата од нови студиски програми и високообразовни установи.

Особено е важно со овие акти да се утврди формата и содржината на:

- студијата за општествено-економската оправданост за изведување на студиската програма;
- студијата за општествено-економската оправданост за основање нова високообразовна установа;
- анализата на потребите на пазарот на трудот, која се приложува во постапките за иницијална програмска акредитација.

Дополнително, во самиот Закон, покрај верификацијата од страна на академски кадар, потребно е да се предвиди и верификација на овие документи од страна на најмалку еден претставник од приватниот сектор.

Со цел да се обезбеди навремена и ефективна примена на овие одредби, подзаконските акти кои произлегуваат од Нацрт-законот за обезбедување квалитет во високото образование и Нацрт-законот за високото образование да се донесат во најкраток можен рок по усвојувањето на законот.

Дополнително, предлагаме ревизија на член 21 од Законот за обезбедување квалитет во високото образование, со која ќе се предвиди учество на најмалку еден претставник на бизнис-заедницата во стручните комисии што ги формира Советот за квалитет.

Докторски студии

(Член 124 од Нацрт-законот за високото образование)

Член 124 ги утврдува критериумите што високообразовните установи треба да ги исполнат за организирање на докторски студии (трет циклус). Иако поставувањето јасни критериуми е оправдано од аспект на квалитет, предложената формулација не предвидува механизам за признавање на валидна меѓународна акредитација како доказ за исполнување на условите во делот на обезбедување квалитет.

Отсуството на ваква одредба може да доведе до дуплирање на процедури, да создаде регулаторна неизвесност, но и да ја намали атрактивноста за меѓународно акредитирани институции.

Препорака 8:

Да се дополни член 124 со нов став кој ќе гласи:

„Покрај утврдените критериуми од овој член, странска високообразовна установа која има валидна меѓународна акредитација од акредитациско тело признато согласно закон, се смета дека ги исполнува условите за организирање студиски програми од трет циклус на студии.“

Предложеното решение има за цел да избегне непотребно дуплирање на постапки во случаи кога установата веќе поседува валидна меѓународна акредитација, со што се намалува административниот товар. Истовремено, признавањето на релевантни меѓународни акредитации е во согласност со принципите на мобилност, интернационализација и заемна доверба во рамки на европскиот и глобалниот образовен

простор. Јасната и прецизна законска рамка за нивно признавање придонесува кон инвестициска сигурност и правна предвидливост за институциите што функционираат според меѓународни стандарди, притоа без да се исклучи националниот надзор, туку напротив – со признавање на веќе утврден квалитет од релевантно меѓународно тело.

Гостински професори

(Член 181 од Нацрт-законот за високото образование)

Член 181 став (3) предвидува ограничување според кое гостински професор не може да биде носител на предметната програма и самостојно да оценува. Имајќи предвид дека гостински професор се ангажира по покана на наставно-научниот совет, станува збор за лице од акредитирана домашна или странска високообразовна установа, и лицето поседува соодветни научни и наставни квалификации, ваквото ограничување може да биде непропорционално и да ја намали функционалноста на институтот „гостински професор“.

Препорака 9:

Да се избрише став 3 од членот 181 и да се задржи само тековната формулација од ставот 2 според која начинот, времето и условите на ангажман се уредуваат со статутот на институцијата.

Предложената измена има за цел да ја зачува академската автономија, така што одлуката за обемот и начинот на ангажман на гостински професор ќе остане во надлежност на самата институција, истовремено поддржувајќи ја меѓународната соработка и академската мобилност како клучни фактори за квалитет на високото образование.